

İmar Planında Yer Alan Yolun Açılmaması Nedeniyle Oluşan Mağduriyetin Giderilmesi

Bu Karar, imar planında yer alan yol yerinde uygulanmadığından şikâyetçinin evine komşusunun bahçesinden gidebildiği, ancak komşuyla yaşanan huzursuzluk nedeniyle evini bırakıp kiraya çıktığı dikkate alındığında imar yolunun açılmasının vatandaş için elzem olduğu, Dolayısıyla her ne kadar hizmetlerin yerine getirilmesinde belediyenin mali durumu dikkate alınsa da, somut olayda imar planında yer alan yolun açılmaması nedeniyle kişinin evine ulaşamadığı hususu göz önüne alındığında, sağlıklı ve dengeli bir çevrenin unsurlarından olan imar planının uygulanması ve planda yer alan yolun açılması gerektiği ile ilgilidir .

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 2019/10162-S.15587

BAŞVURU NO : 2019/9135

KARAR TARİHİ : 11/10/2019

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN :

BAŞVURUYA KONU İDARE : Oniki Şubat Belediye Başkanlığı

BAŞVURUNUN KONUSU : Başvuranın, imar yolunun açılması talebi hakkındadır

BAŞVURU TARİHİ : 29/04/2019

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1) Şikâyetçi ..., ... Mah. Sok. No:... Onikişubat/KAHRAMANMARAŞ adresinde bulunan evlerinin önünden imar planına göre 7 metre genişliğinde yol geçtiğini, ancak belediyenin sokak yolunu yerinde uygulamadığını, bu yüzden doğalgaz boru hattı döşenemediğini, bu zamana kadar kullandıkları yolun komşunun bahçesi olduğundan kullanılmasına izin vermediğini, yaşanan huzursuzluk nedeniyle annesinin otuz yıllık evini bırakıp kiraya çıktığını, mağduriyet yaşadıklarını iddia ederek imar yolunun açılmasını ve mağduriyetin giderilmesini talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2) Şikâyet başvurusunun çözüme kavuşturulması amacıyla Onikişubat Belediye Başkanlığı'ndan bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. **İlgili idarenin 25/06/2019 tarihli ve ... sayılı cevabi yazı ve eklerinde özetle;**

2.1) Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından gönderilen 27/02/2019 tarih ve ... sayılı yazıda, şikâyet konu yerin 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planında 7.00 m. genişliğinde olduğu belirtilmiş ise de parsel cephesinde bulunan imar yolunun 5.00 metre olduğu, bahse konu yolun mülga Kahramanmaraş Belediyesi tarafından yapılan ıslah çalışması sonucu kadastrada oluşturulmuş yol olduğu, ancak şikâyetçi ve komşularının işgali altında olduğu, 2545 ada 6 parsel sayılı taşınmaz ve müstemilatın kamulaştırma işleminin Belediyenin stratejik planında yer almaması ve bütçede yeterli ödenek bulunmaması sebebiyle 11/12/2018 tarihli Encümen Kararı ile uygun bulunmadığı **açıklamalarına yer verilmiştir.**

III. İLGİLİ MEVZUAT

3) "Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması" başlıklı 56 ncı maddesinde, "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir...",

3.1) "Devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları" başlıklı 65 inci maddesinde; "Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği

ölçüsünde yerine getirir.”,

3.2) "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74 üncü maddesinde; “... Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler. ... ” ,

4) 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; “Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”,

5) 03/07/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesinde, “Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; **a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı;** coğrafî ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık;... hizmetlerini yapar veya yaptırır.”, üçüncü fıkrasında “Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.” düzenlemelerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ AV. HÜSEYİN YÜRÜK’ÜN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

6) Kamu Denetçisi tarafından, İdarenin başvuruya konu işleminin hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu değerlendirilerek 1/1000 uygulama imar planında yer alan yolun yerinde uygulanması hususunda ilgili idareye tavsiyede bulunulması yönünde hazırlanan öneri Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

7) Başvuran 1 numaralı paragrafta açıklandığı üzere, ... Mah. Sok. No:... Onikişubat/KAHRAMANMARAŞ adresinde bulunan evlerinin önünden imar planına göre 7 metre genişliğinde yol geçtiğini, ancak belediyenin sokak yolunu yerinde uygulamadığını, komşusu ile yaşanan huzursuzluk nedeniyle evlerine gidemediklerini iddia ederek imar yolunun açılmasını ve mağduriyetin giderilmesini talep etmektedir.

8) Sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkı Anayasanın 56 ncı maddesinde düzenlenmiş olup, bir pozitif statü hakkıdır. Bu yüzden devletin hakkın gerçekleşmesine yönelik olumlu edimlerde bulunması gerekmektedir. İmar mevzuatıyla getirilen düzenlemeler, devlete verilen görevlerin yaşama geçirilmesi

bakımından büyük önem taşımaktadır. Anayasanın 5 inci ve 56 ncı maddeleri ile devlete verilen görevlerin yerine getirilmesi, belli bir plan ve program çerçevesinde gözetim ve denetim ile gerçekleştirilebilir. Anayasada yer alan “sağlıklı ve dengeli çevre” kavramına, doğal güzelliklerin korunduğu, kentleşme ve sanayileşmenin getirdiği hava ve su kirlenmesinin önleildiği bir çevre kadar, belli bir plan ve programa göre düzenlenmiş çevrenin de gireceği kuşkusuzdur. İmar planları, planlanan yörenin bugünkü durumunun, olanaklarının ve ilerideki gelişmesinin gerçeğe en yakın şekilde saptanabilmesi için coğrafi veriler, beldenin donatımı ve mali, sosyal kültürel ve ticari yönden kullanılışı gibi konularda yapılacak araştırma ve incelemeler sonucu elde edilecek bilgilere göre, çeşitli kentsel işlevler arasında var olan veya edinilecek olanaklar ölçüsünde, en iyi çözüm yollarına ulaşmak, belde halkına iyi ve uygar bir yaşama düzeni ve koşulları sağlamak amacıyla, kentin kendine özgü yaşayış biçimi ve karakteri, nüfus, alan ve yapı ilişkileri, yörenin gerek çevresiyle ve gerekse çeşitli alanlar arasındaki bağlantıları, halkın sosyal ve kültürel gereksinimleri, güvenlik ve sağlığı ile ilgili konular göz önüne alınarak hazırlanır (Bkz. Anayasa Mahkemesinin 01/10/2009 tarihli ve E.2006/129, K.209/121 sayılı Kararı). **Bu kapsamda Anayasa Mahkemesi tarafından, düzenli bir kentleşmenin aracı olan imar planları ile imar planlarının uygulanması, sağlıklı ve dengeli bir çevrenin unsurları arasında değerlendirilmiştir.**

9) Somut olayda şikâyetçi, imar yolunun yerinde uygulanmadığını iddia etmektedir. Konuya ilişkin Kahraman Büyükşehir Belediyesi tarafından Kurumumuza gönderilen cevabi yazıda, Onikişubat İlçesi ... Mahallesi ... Sokağın meri 1/1000 ölçekli uygulama imar planında 2547 ada ile 2579 ada arasında kalmakta olduğu ve 7 m. genişliğinde imar yolu tanımlandığı, söz konusu imar yolunun yerinde uygulanmasının ilgili ilçe belediyesinin yetkisinde olduğu bildirilmiştir. **Onikişubat Belediyesi tarafından ise, şikâyetçi konu yerin parsel cephesinde bulunan imar yolunun 5 m. olduğu, şikâyetçi ve komşularının işgali altında olduğu, yol içerisinde bulunan yapıların kamulaştırma işleminin, stratejik planda yer almaması ve bütçede yeterli ödenek bulunmaması nedeniyle uygun bulunmadığı ifade edilmiştir.**

10) Bilindiği üzere Anayasanın 65 inci maddesinde devletin, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun önceliklerini gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getireceği hususu hüküm altına alınmıştır. Benzer şekilde Belediye Kanunun 14 üncü maddesinde de belediye tarafından hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırasının belirlenmesinde belediyenin mali durumu ile hizmetin ivediliğinin dikkate alınacağı hüküm altına alınmıştır. Sınırlı mali kaynaklara sahip olan belediyelerin kendisine verilen görevleri yerine getirmesine yönelik yapacağı plan ve programlarda bu öncelik sıralamasının belirlenmesi büyük önem arz etmektedir. **Nitekim söz konusu öncelik sırasının belirlenmesinde kullanılan ölçütler dikkate alınmadan plan ve program yapmak bazı hizmetlerin aksamasına hatta bir takım hizmetlerin hiç yapılmamasına dahi neden**

getirilmesindeki öncelik sırasının belirlenmesinde temel alınan kıstaslardan biri mali durumdur. Belediyenin mali durumunun iyi olması halinde yapılacak olan görevin belirlenmesinde hizmetin ivediliği kriteri kıstas alınmaktadır. Ancak hizmetin ivediliğinin belirlenmesinde somut olayın durumuna göre bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

11) Bu kapsamda yapılan incelemede, imar planında yer alan yol yerinde uygulanmadığından şikâyetçinin evine komşusunun bahçesinden gidebildiği, ancak komşuyla yaşanan huzursuzluk nedeniyle evini bırakıp kiraya çıktığı dikkate alındığında imar yolunun açılmasının vatandaş için elzem olduğu değerlendirilmiştir. Dolayısıyla **her ne kadar hizmetlerin yerine getirilmesinde belediyenin mali durumu dikkate alınsa da, somut olayda imar planında yer alan yolun açılmaması nedeniyle kişinin evine ulaşamadığı hususu göz önüne alındığında, sağlıklı ve dengeli bir çevrenin unsurlarından olan imar planının uygulanması ve planda yer alan yolun açılması gerektiği değerlendirilmektedir.**

12) Kurumumuzca yapılan değerlendirme neticesinde, ilgili idare tarafından bütçede yeterli ödenek bulunmadığı gerekçesiyle imar yolunun yerinde uygulanmamasının **hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu tespit edilmiştir.**

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

13) İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; Kurumumuzun bilgi ve belge talebine süresi içinde cevap verildiği, İdarenin başvuranla ilgili işlemlerinde 'kanunlara uygunluk', 'makul sürede karar verme', 'hesap verilebilirlik', 'şeffaflık', 'kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi' **ilkelerine uygun davrandığı,** ancak idarenin, şikâyetçiye verdiği cevapta hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğini göstermediği bu nedenle 'karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi' **ilkesine uymadığı** tespit edildiğinden, İdarenin bahse konu ilkelere uygun davranması önerilmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

14) 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup Kahramanmaraş İdare Mahkemesinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamında göre, **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

1/1000 uygulama imar planında yer alan yolun yerinde uygulanması hususunda **ONİKİŞUBAT BELEDİYE BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA**, Kararın **BAŞVURANA** ve **ONİKİŞUBAT BELEDİYE BAŞKANLIĞINA** tebliğine;

6328 sayılı Kanunun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Onikişubat Belediye Başkanlığınca bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

Şeref MALKOÇ

Kamu Başdenetçisi

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA